

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ФАНЛАР
АКАДЕМИЯСИ МИНТАҚАВИЙ БЎЛИМИ
ХОРАЗМ МАЪМУН АКАДЕМИЯСИ**

**ХОРАЗМ МАЪМУН
АКАДЕМИЯСИ
АХБОРОТНОМАСИ**

Ахборотнома ОАК Раёсатининг 2016-йил 29-декабрдаги 223/4-сон қарори билан биология, қишлоқ хўжалиги, тарих, иқтисодиёт, филология ва архитектура фанлари бўйича докторлик диссертациялари асосий илмий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган

2022-5/3

**Вестник Хорезмской академии Маъмуна
Издается с 2006 года**

Хива-2022

Бош муҳаррир:*Абдуллаев Икрам Искандарович, б.ф.д., проф.***Бош муҳаррир ўринбосари:***Ҳасанов Шодлик Бекнўлатович, к.ф.н., к.и.х.***Таҳрир ҳайати:**

<i>Абдуллаев Икрам Искандарович, б.ф.д., проф.</i>	<i>Садуллаев Азимбой, ф-м.ф.д., акад.</i>
<i>Абдуллаев Баҳром Исмоилович, ф-м.ф.д.</i>	<i>Салаев Санъатбек Комилович, и.ф.д., проф.</i>
<i>Абдуллаев Рашидан Бабажонович, тиб.ф.д., проф.</i>	<i>Сапарбаева Гуландам Машариповна,</i>
<i>Абдуҳалимов Баҳром Абдурахимович, т.ф.д., проф.</i>	<i>ф.ф.ф.д.</i>
<i>Аимбетов Нагмет Каллиевич, и.ф.д., акад.</i>	<i>Сапаров Каландар Абдуллаевич, б.ф.д., проф.</i>
<i>Бабаджанов Хушнот, ф.ф.н., проф.</i>	<i>Сирожов Ойбек Очилович, с.ф.д., проф.</i>
<i>Бекчанов Даврон Жуманазарович, к.ф.д.</i>	<i>Сотилов Гойипназар, қ/х.ф.д., проф.</i>
<i>Буриев Хасан Чутбаевич, б.ф.д., проф.</i>	<i>Тожибаев Комилжон Шаробитдинович,</i>
<i>Давлетов Санжар Ражабович, тар.ф.д.</i>	<i>б.ф.д., академик</i>
<i>Дурдиева Гавҳар Салаевна, арх.ф.д.</i>	<i>Холлиев Аскар Эргашевич, б.ф.д., проф.</i>
<i>Дўсчанов Бахтиёр, тиб.ф.д., проф.</i>	<i>Холматов Бахтиёр Рустамович, б.ф.д.</i>
<i>Ибрагимов Бахтиёр Тўлаганович, к.ф.д., акад.</i>	<i>Чўпонов Отаназар Отожонович, ф.ф.д., доц.</i>
<i>Жуманиёзов Зоҳид Отабоевич, ф.ф.н., доц.</i>	<i>Шакарбоев Эркин Бердикулович, б.ф.д.,</i>
<i>Кадирова Шахноза Абдухалиловна, к.ф.д., проф.</i>	<i>проф.</i>
<i>Қутлиев Учқун Отобоевич, ф-м.ф.д.</i>	<i>Эрматова Жамила Исмаиловна, ф.ф.н., доц.</i>
<i>Ламерс Жон, қ/х.ф.д., проф.</i>	<i>Эшчанов Рузумбой Абдуллаевич, б.ф.д., доц.</i>
<i>Майкл С. Энжел, б.ф.д., проф.</i>	<i>Ўразбоев Ғайрат Ўразалиевич, ф-м.ф.д.</i>
<i>Мирзаев Сирожиддин Зайниевич, ф-м.ф.д., проф.</i>	<i>Ўрозбоев Абдулла Дурдиевич, ф.ф.д.</i>
<i>Рахимов Раҳим Атажанович, т.ф.д., проф.</i>	<i>Ҳажиева Мақсуда Султоновна, фал.ф.д.</i>
<i>Рашидов Негмурод Элмуродович, б.ф.н., доц.</i>	<i>Ҳасанов Шодлик Бекнўлатович, к.ф.н., к.и.х.</i>
<i>Рўзибоев Рашид Юсупович, тиб.ф.д., проф.</i>	<i>Худайберганаева Дурдона Сидиқовна, ф.ф.д.,</i>
<i>Рўзметов Бахтияр, и.ф.д., проф.</i>	<i>проф.</i>

Хоразм Маъмун академияси ахборотномаси: илмий журнал.-№5/3 (89), Хоразм Маъмун академияси, 2022 й. – 206 б. – Босма нашрнинг электрон варианты - <http://mamun.uz/uz/page/56>

ISSN 2091-573 X

Муассис: Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси минтақавий бўлими – Хоразм Маъмун академияси

МУНДАРИЖА
ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ

Adambaeva F.R. Biotechnological terms in english and their structural features	5
Ahmedov H. “Lisonut - tayr” dostonida g’am so‘zining badiiy talqini	7
Eshqurbonova A.B. Dialogik nutqda noverbal vositalarning ifodalanishi	9
Habibova M.N. Letter tradition and epistolary novel in world literature	11
Hamdamov U.H. “Qisasi Rabg‘uziy” asarida xalq og‘zaki ijodining poetik ifodalanishi	15
Ibodullayeva G.J., Soatmurodova Sh.Z. The translation problems of business terms in the sphere of communication from English into Uzbek	17
Ismailov I.O. Ogahiyning tarixiy-adabiy asarlarida iqtibos san’atidan foydalanish mahorati	18
Jumaniyazova S.Z., Kenjayeva U.O. Til birliklarning leksik-semantik ma’no munosabatlari	22
Karimova Yu.B. Badiiy asarda poetik tafakkur va uslub masalasi	24
Ma’diyeva A.D. Modern she’riyat va unda an’anaviy obrazlar poetikasi	26
Matquliyeva M.F. Qo‘zi Davlat she’rlarida badiiy tasvir vositalarining ishlatilishi	28
Normamatov S. Jadid davri lug‘atchiligi shakllanishidagi ijtimoiy zarurat va omillar	30
Nurullayeva Z.H. Socio-cultural facilities of the «burhoni qote»	34
Pardayev A.A. Jek Londonning “Snarkdagi sarguzashtlar” fantastik hikoyasining xususiyatlari	36
Pirnazarova M.M. Adabiy-tarixiy talqinda uslubiy jihatlar	38
Qodirova X.M. Xorazm shevalarida antroponimlar asosida shakllangan ayrim laqablar	40
Radjarova N.B. The role of the course "Fundamentals of rhetoric and culture of speech" in the comprehensive training of foreigners russian language	42
Radjarova U. Arab lug‘atchilik tamoyillarining “Lahjatul-l-lug‘ot”da aks etishi	45
Ro‘zmatova D.R., Begimqulova Sh.A. Emi Tanning “Omad va baxtiyorlik klubi” asarida avlodlar nizosi tasviri	47
Sabirova B.U. Pragmalingvistik termin “antroposentrism” va “paradigma”ning leksik-semantik tahlili	49
Sapayeva B.R., Sapabayeva G.M. Tilshunoslikda taksis hodisasi to‘g‘risidagi lingvistik nazariyalar	52
Shamsiddinova Z. Hozirgi Xitoy tilida vaqtning ifodalovchi lokativlar haqida	54
Sharipova F.D. Matn deysisi va uning umumiy aspektlari	57
Sultanova D.A. The category of typological modality in Uzbek and English languages	59
Tursunova S.S. Judicial discourse as a concept of Forensic linguistics	61
Xalliyev J.I. Ogahiyning tarixiy asarlarida tasavvufiy hayot bilan bog‘liq falsafiy-ma’rifiy atamalar	63
Xolmurotov I. Sheva leksikasida diolektalizmlar va unlarni alla matnlarida aks etishi	65
Абдуллаева Ш.Д., Джаббаровва Ю.А. Проблематика словообразовательного значения в современном русском языке	68
Абсаламова Г.Ш. Мишел Монтен “Тажрибалар” асарида “Инсонпарварлик” тарбиясидаги лексемаларнинг парадигматик тахлили	71
Алимова Ш.М. Хоразм қипчоқ шевалари тадқиқида мумтоз луғатлар ўрни	73
Атаханова В.Р. “Китоби дадам кўркут” асаридаги мифологик ҳамоҳангликлар	76
Аткамова С.А. Фразеологизмы как средства отражения национальной культуры в медиатексте	79
Аширбаева Д.Р. Мурожат бирликларида коннотациянинг ифодаланиш усуллари	82
Гафуров Б.З. Исследование имён собственных и нарицательных в текстах рекламы медицинских услуг и фармацевтических продуктов	85
Давлетов К.К. Француз тилидаги анималистик фразеологизмлар таснифи	88
Джураева З.Р. Транскультурация в эссе Х.Л.Борхеса «Симург и орел»	91
Игамуратова Д.Ч. Таржимада фразеологизмлар орқали ёш бола характери ни акс эттириш	93
Исакова Г.Н. Қанотли сўзларни актуаллаштириш усули борасида	98
Исмаилова М.Н., Мирзаева К.Т. Семантизация многозначных и однозначных слов с префиксоидом “авто”	101
Иусупова Қ. “Уммондаги ороллар” романи бош қаҳрамони психологияси	102
Козиева И.К. Лексико-семантические особенности антропонимов узбекского и русского языков	106
Кудратова М.С., Мирзаева К.Т. Этимология некоторых слов русскоязычных газет Узбекистана, зарегистрированных в реестровой книге ЮНЕСКО	107
Мусаева Ш.К. Носир Фозилов асарларида кўчма образлар	110
Мухамедова Л.Дж. Инглиз тилидаги французча ҳарбий ўзлашмалар ва уларнинг ўзбек тилида таржимаси масаласи	113
Попов Д.В. Феномен родного языка	114
Ражабов Ф.У. Поэтик ономастика ва поэтонимларнинг манбаларда талқини ва тахлили	119
Рузиева М. Сурхон воҳаси лўлиларининг этномаданиятини ўрганилиш масалалари	121
Рузимбаев Х.С. Из истории узбекской фольклористики	123
Саиджанова З.К. Сўфига нисбат берилган манбалар	125
Сайфуллаев Б.Н. Ўзбек ва қозоқ тилларидаги фразеологизмларини қиёсий ўрганиш	128
Салойдинова Н.Ш. Инглиз, ўзбек ва рус тилларидаги архитектура-қурилиш терминларининг синхрон тадқиқи	131
Саминев А.И. Оксюморон компонентлари орасидаги синтактик ва функционал-семантик муносабатлар	133

Kapranov VA, is the great development of "Persian" poetry and prose in this country during this period. In this regard, the study of the Persian language, ancient Tajik dictionaries, as well as the interpretation of the words used by the Tajik-Indian authors, became necessary.

It should be noted that it was during this period that such well-known cultures as "Madar-ul-Afozil" by Sirhindi, "Kashf-ul-lugat" by Abdurahim ibn Ahmad Bihari, "Farhangi Jahongiri", "Burhoni Qate" were published. during the last 15-20 years of the late sixteenth and early seventeenth centuries. Among these cultures, "Burhoni Qote" differs in its structure, covering the vocabulary of the Tajik-Persian and other languages, its interpretation and other features.

REFERENCES:

1. Aliasghari Hikmat. Land of Indo-Pakistan. - Tehran. 1337 Sunny year.
2. Babkin AM On the questions of Russian lexicology lexicography lexicography. Lexicographic collection of issues. 4. M.1960.
3. Said Nafisi. List of Persian cultures. "Strong argument" v.3. Edited by Amon Nurov.- Dushanbe "Adib" 2014.
4. Gafforov A. Persian-language poetry of India and Pakistan in the second half of the nineteenth and twentieth centuries. - Dushanbe, 1977.
5. Kapranov. V.A. Tajik-Persian lexicography in India XVI-XIX centuries. -Dushanbe: Knowledge, 1987.
6. Mohammad Taqi Bahor. Stylistics.J.III-Tehran, 1942.
7. Mukhtorov A. Pearls of Tajik culture in the treasury of India. - Dushanbe, Irfon, 1984.
8. Muhammad Ghiyosiddin Ghiyos-ul-lughat, edited by Amon Nurov.- Dushanbe: Adib, 1987.
9. Vohidov A. Persian-Tajik culture in the X-XIX centuries. Samarkand 2018.
10. Zabehullah Safo. A Brief History of the Evolution of Persian Poetry.-Tehran, 1331 AH.

UO'K 81-13

JEK LONDONNING "SNARKDAGI SARGUZASHTLAR" FANTASTIK HIKOYASINING XUSUSIYATLARI

A.A. Pardayev, o`qituvchi, Termiz davlat universiteti, Termiz

Annotatsiya. *Snarkning sayohatlari Jek Londonning Janubiy Tinch okeani bo'ylab 1907-yilda uning suzib o'tgan davridagi sarguzashtlari asosida yozilgan kitobdir. Ushbu sayohatda Londonga uning rafiqasi Charmian va kichik ekipaj hamrohlik qilgan. Jek London ushbu sarguzasht davomida samoviy navigatsiyani, suzib yurish va qayiqalar asoslarini o'rgatgan. Bularni asar voqealari rivojida butun tafsilotlari bilan o'quvchiga tasvirlab beradi. U ekzotik joylarga, jumladan, Solomon orollari va Gavayiga tashrif buyuradi.*

Kalit so'zlar: *Jek London, "Snarkdagi sarguzashtlar", fantastik xususiyat, asar mazmuni, dengiz safari.*

Abstract. *Snark's Travels is a book based on Jack's 1907 adventures across the South Pacific in London. This trip to London was accompanied by his wife Charmian and a small crew. Jack London taught the basics of sky navigation, sailing and boating during this adventure. He describes them to the reader in great detail in the course of events. He visits exotic places, including the Solomon Islands and Hawaii.*

Keywords: *Jack London, "Adventures in Snark", fantasy, content, sea voyage.*

Аннотация. *«Путешествия Снарка» — это книга, основанная на приключениях Джека в 1907 году через южную часть Тихого океана в Лондоне. Эту поездку в Лондон сопровождала его жена Чармиан и небольшая команда. Джек Лондон обучал основам воздушной навигации, парусного спорта и гребли во время этого приключения. Он описывает их читателю очень подробно по ходу событий. Он посещает экзотические места, включая Соломоновы острова и Гавайи.*

Ключевые слова: *Джек Лондон, «Приключения в Снарке», фантастика, содержание, морское путешествие.*

"Mening ranchoda quradigan uyim, shuningdek, mevali bog'im, uzumzorim, ekishim kerak bo'lgan bir nechta to'siqlar va boshqa bir qator ishlarim bor edi. To'rt-besh yildan keyin boshlaymiz deb o'ylagandik. Keyin sarguzashtning jozibasi bizni qamrab ola boshladi. Nega birdan boshlamaysiz? Biz hech qachon yosh bo'lmasdik, hech birimiz. Bog'imiz, uzumzorimiz, to'siqlarimiz biz yo'qligimizda o'sib chiqsin. Biz qaytib kelganimizda, ular biz uchun tayyor bo'lar edi."

Jek Londonning "Snarkdagi sarguzashtlar" asari I qismdan

Sarguzasht g'oyasi Jek Londonning va uning rafiqasi Charmianga Kaliforniyaning Glen Ellen shahridagi basseynida suzayotgan chog'ida paydo bo'lgan. U o'n yil davomida bu g'oya haqida o'ylab yurgan va bugungi me'yorlarga ko'ra adrenalin iste'molchisi sifatida, dengizga bo'lgan muhabbati bilan bir qatorda, bu tushunchalarni asar holida jonlantiradi. Shunday qilib, er-xotin o'zlarini izlanish, ketch bilan butun dunyo bo'ylab sayohat qilish haqida gaplashishganini aniqladilar va deyarli darhol jiddiy tayyorgarlik boshlanadi. Natijada, esa hayotiy voqealarga asoslangan "Snarkdagi sarguzashtlar" asari yaratiladi. Ushbu maqolada, buyuk amerikalik yozuvchi Jek Londonning sarguzashtlarga boy asaridagi fantastik harakter va xususiyatlari tahlil qilinadi. Ma'lumki, XIX asr oxiri — XX asr boshlarida Amerikada vashab, atigi qirq yil umr ko'rgan mashhur adib Jek London ulkan adabiy meros qilib yozib qoldiradi. Shuningdek, uning «Martin Iden», «Yovvoyilar chaqirig'i», «Dengiz bo'risi», «Temir tovon», «Snarkdagi sarguzashtlar» singari romanlari, yuzlab hikoyalari jahon adabiyoti xazinasidan munosib joy egallagan. Jek London (Jon Griffit Chevni) 1876 vilning 12 yanvarida San-Fransiskoda tug'ilgan. Amerika demokratik adabiyotining virik vakili, asarlarida xalq ommasining o'z huquqlari uchun kurashini aks ettirgan atoqli yozuvchi Jek London Kaliforniya shtatining San-Fransisko shahrida fermer oilasida tug'ildi. Uyoshligidayoq hayotning bor mashaqqatlarini boshidan kechirgan. Iqtisodiy ahvoli sabab universitetni tashlagan. Yozuvchining adabiy faoliyati 1898-yilda boshlangan. U o'z

XORAZM MA'MUN AKADEMIYASI AXBOROTNOMASI –5/3-2022

umrida 150 dan ortiq hikoya yozgan bo'lib, hikoyalari, asosan, mamlakat shimoli va Okeaniya orollaridagi hayotni zo'r badiiy mahorat bilan tasvirlagan. Bu hikoyalari unga katta shuhrat keltirdi. "Oq sukunat", "O'irq mil narida", "Otalar xudosi", "Sovuq bolalari" kabi hikoyalarning qahramonlari har xil toifadagi, har xil fe'l-atvorli kishilar. Ular erkka intiladilar, o'z burch va majburiyatlarini har xil sharoitlarda sinab ko'radilar, hayot mashaqqatlarida toblanadilar. Jek Londonning qahramonlari har qanday holatda ham Odamlikka xiyonat qilmaydilar.

Ushbu asarning Snark nomi bilan atalishiga sabab (Lyuis Kerrollning "Snark ovi" she'ridan keyin) 45 fut uzunlikdagi qayiq eng so'nggi rusumga moslashtirilgan bo'lib, Londonga dengizda bo'lganida o'zining turli yozma loyihalarida ishlash imkonini bergan. U ochiq suvlarda shamol tomonidan quvvatlanadi, dvigatel esa ularni ekzotik qo'ng'iroq portlari orqali harakatga keltiradi. Ular to'la vaqtli oshpazni yaxshi to'ldirilgan ombordan ovqat tayyorlash uchun jalb qilishdi. Keyin, ekipajni to'ldirish uchun - shuningdek, jarayonda bir oz reklama izlash uchun - London sayohatga arizalarni qabul qilayotganini aytdi. U butun dunyo bo'ylab javoblar bilan to'lib-toshgan, ba'zi odamlar unga borish uchun pul to'lashga tayyor! U yigirma ikki yoshli Martin Elmer Jonsonni tanladi, u o'sha yoshda Londonni eslatdi. Charmianning amakisi Rosko Eames, u o'zining dengiz tajribasi haqida yolg'on gapirdi.

Yetti yillik dengiz safari 1906 yil 1 oktyabrda boshlanishi rejalashtirilgan edi, ammo qurilish bilan bog'liq muammolar yuzaga kelganligi sababli, sana 1907 yil 23 aprelga ko'chirildi. Kechikishlar Londonni yaqinlashishga undadi va u erda tafsilotlarni nazorat qilishi mumkin edi. So'nggi daqiqada kreditor uni ko'proq pul olish uchun qilgan urinishidan so'ng, ular nihoyat suzib ketishdi. London ko'p o'tmay uning ekipaj a'zolarining yarmi dengiz kasaliga chalingan va ular ho'l ovqat qutillarini tashlashga majbur bo'lganini aniqladi. Jek London nafaqat nosozliklar va kasallik qiyinchiliklaridan, balki yulduzlar bo'ylab harakat qilishni o'rganish azobidan ham zavqlanar edi, chunki u jo'nashdan oldin o'rganish bilan bezovta qilmagan edi. Rosko amakining bilimiga ishonardi. Londonning o'z-o'zini tarbiyalashi o'z samarasini berdi. Natijada yulduzlar va xaritalar ortidan ekipaj Gonoluludagi birinchi manziliga eson-omon yetib bordi. Qayiqni ta'mirlashni kutayotganda, London o'sha paytda materikda unchalik mashhur bo'lmagan orolga qiziqib qoldi. Boshqa hamma narsa singari, u quyoshda juda ko'p soatlarni o'tkazganidan so'ng, mahalliy shifokorning so'zlariga ko'ra, hech qachon ko'rilmagan quyosh kuyishi holatiga tushib qoladi. Shunday bo'lsa-da, London qasam ichdi: "Men bir narsaga qaror qildim: Snark Gonoluludan men ham dengiz shiddati bilan tovonlarimni qanot qilmagunimcha va oftobda kuygan terisi po'stloq Merkuriyga aylanmagunimcha suzib ketmaydi".

Jek London sayohati davomida ayoli bilan birga moxov kasaliga uchraganlar bilan ham yaqin muloqot qiladi va aytdiki: *"Moxov siz xayol qilingandek yuqumli emas. Men moxov qishlog'iga bir haftalik tashrifga bordim va xotinimni ham olib ketdim - agar biz kasallikni yuqtirishdan qo'rqqanimizda, bularning barchasi sodir bo'lmasdi. Biz ham uzun qo'lqop kiyib, moxovlardan uzoqlashmadik. Aksincha, biz ular bilan bemalol aralashib ketdik va ketishdan oldin ularning ko'pini ko'rishdan va ism-sharifidan bilardik. Oddiy poklikning ehtiyot choralari zarur bo'lgan narsadir."*

U Gavayidagi qo'ng'iroq portini Mavidagi Xaleakala qo'rg'oni (ranchosi)ga tashrif buyuradi. Vulqonli tog' yonbag'irlari va manzarasi yozuvchini hayratda qoldirib, uni surat yoki so'z bilan tasvirlab bo'lmaydigan manzara ekanligini ta'kidlab o'tdi: *"Xaleakala ("Quyosh uyi") inson qalbiga go'zallik va hayrat xabari beradi. Bu ulkan qorong'ulik va vayronagarchilik, qattiq, ta'qiqlovchi va maftunkor manzara edi. Biz olov va zilzila sodir bo'lgan joyga qaradik. Oldimizda yerning qovurg'alari yalang'och edi. Bu hali ham dunyoni yaratishning xom ashjolari bilan to'lib toshgan tabiat ustaxonasi edi. Bularning barchasi g'ayrioddiy va aql bovar qilmaydigan edi"*, - deb o'z taasurotlarini o'z kitobxonlariga ham jo'shqinlik ilan ulashadi. Gavayi orollarini tark etishdan oldin London Snark ekipajini deyarli to'liq ta'mirladi. Uning Rosko bilan munosabatlari shu qadar yomonlashdiki, muallif uni Kaliforniyaga qaytarib yubordi. Kapitan Jeyms Langhorn Uorren ta'mirlashni boshqarish va ketishdan oldin Snarkning dengizga yaroqliligini tekshirish uchun Roskoni almashtirdi.

1907 yil 23 aprelda jurnalistlar, xayrixohlar va qiziquvchan notanish odamlar Charmian va Jek Londonning tor Oltin darvoza bo'g'ozini tomon suzib borishini tomosha qilish uchun Oklend daryosi bo'yidagi iskala bo'ylab to'planishdi. Er-xotin butun dunyo bo'ylab rejalashtirilgan yetti yillik sayohat uchun mo'ljallangan ikki ustunli "Snark" kemasidan qo'l silkitdi. Ekipaj tarkibida Stenford sportchisi, yaponiyalik valet, jurnal muharriri va Kanzasdan Martin Jonson bor edi. Jurnalistlar bu rejani "Londonning ahmoqligi" deb atashgan. Yaqin do'stlar er-xotinini boshqa hech qachon ko'rmaslikdan qo'rqishgan, dengiz zobitlari esa Gavayiga yetib borish ehtimoli haqida o'ylashgan edi. Charmian va Jek uchun dunyoni aylanib chiqish va mustamlakachilik haqida hisobot berish uchun kamdan-kam imkoniyatni va'da qildi. Jek Tinch okeanini baland kemada kesib o'tgan va rejaning qiyinligini tushungan. Tabiiyki, jasoratli Charmian har qanday xavf-xatarlarga qarshi kurashdi. Ular Yukon Oltin Rush uning dastlabki asarlarida xizmat qilganidek, tajriba uning yozishi uchun ma'dan bo'lishini bilardi. Ular qayiqdagi boshqalardan ko'ra jismoniy va ruhiy qiyinchilikka ko'proq tayyor edilar.

Jek London ekipaj a'zolaridan biri Kanzaslik yosh Martin Jonson edi. Snark kemasi sayohatidan so'ng Martin sarguzashtchi va dunyo sayohatchisi bo'lib, yer yuzidagi o'rganilmagan yoki kam o'rganilmagan hududlar va xalqlarning ilk kinofilmlarini suratga oldi. Snarkning langar, panjara arqonlari va eshkaklari 1930-yillarda qurilgan dirijyor Jon A. Van Peltning Los Feliz mulkiga kiritilgan. Snark langari qandilga aylantirildi va eshkaklar balkon to'sinlari sifatida ishlatilgan. Londonliklar safarini Sulaymon orollaridagi Gvadalkanalda yakunlab, Makambo paroxodida Sidneyga yo'l olishdi. Jek London infeksiya va kasallikdan tuzalish uchun besh hafta davomida kasalxonada davolanadi. Snark kemasini keyinchalik Sulaymon orollaridan Avstraliyaga olib keldi va u yerda uni qurish narxining bir qismiga sotishdi. Londonliklar 1909-yil 8-aprelda Ekvadorga yo'l olgan Tymeric kemasida Avstraliyadan jo'nab ketishdi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. London, Jek (1911). "Snarkning sayohatlari", // "Macmillian publisher company", qayta nashr 2008-y, 134-136-betlar

2. Jek London (1911). "Snarkning sayohatlari", Garvard universiteti raqamlashtirilgan, 2006 yil 19 yanvar.
3. London, Charmian (1922). "Bizning Gavayi orollari". "Macmillian publisher company" 5 noyabr 2018. 148-bet.
4. Celebrating Jack London: "The cruise of the 'Snark'" <https://www.sonomanews.com/article/lifestyle/celebrating-jack-london-the-cruise-of-the-snark/>
5. A Jack London Adventure: The Cruise of The Snark Part I - Criminal Element. <https://www.criminalelement.com/a-jack-london-adventure-the-cruise-of-the-snark-part-i/>
6. <https://www.fulltextarchive.com/page/The-Cruise-of-the-Snark1/>
7. https://wikichi.ru/wiki/The_Cruise_of_the_Snark

UO'K 008.2+75+002.2

ADABIY-TARIXIY TALQINDA USLUBIY JIHATLAR
M.M. Pirnazarova, f.f.n., dots., Urganch davlat universiteti, Urganch

Annotatsiya. Ushbu maqolada Omon Matjonning tarixiy xarakter yaratish mahorati ochib berilgan. Ijodkorning "Najmiddin Kubro" tragediyasi va "O'n uchinchi eshik" she'ri tahlilga tortilgan. Badiiy asar g'oyasini chuqurroq ochib berish maqsadida afsona va rivoyatlarga murojaat qilgani yoritilgan. Asarlardagi Najmiddin Kubro, Beruniy kabi tarixan real shaxslar faoliyati orqali umumbashariy masalalar ko'rsatilganligiga e'tibor qaratilgan.

Kalit so'zlar: tarixiy xarakter, tragediya, obraz, mavzu, g'oya, badiiy tasvir, tarixiy haqiqat, portret, munosabat, qiyofa, taassurot, bayon uslubi

Аннотация. В настоящей статье раскрыто мастерство Омона Матждона как создателя исторических характеров. Подвергнуты анализу трагедия "Нажмиддин Кубро" и стихотворение "Тринадцатая дверь". Освещено его обращение к легендам и преданиям в целях обстоятельного раскрытия идеи художественного произведения. Акцентируется внимание на то, что посредством освещения деятельности таких реальных исторических лиц, как Наджмиддин Кубро и Бируни, на передний план выдвинуты общечеловеческие аспекты бытия.

Ключевые слова: исторический характер, трагедия, образ, тема, идея художественное изображение, историческая правда, портрет, отношение, внешний вид, впечатление, стиль изложения.

Abstract. This article reveals Omon Matjon's mastery of creating historical characters. The tragedy "Najmiddin Kubro" and the poem "The Thirteenth Door" by O. Matjon have been analyzed by the author of the article. O. Matjon turned to legends and myths in order to reveal the idea of the work of art in more depth. The author focused on universal issues by revealing the activities of historically real figures such as Najmiddin Kubro and Beruni in his literary works.

Key words: historical character, tragedy, image, theme, idea, artistic imagine, historical proportionality, portrait, attitude character, appearance, impression, style of expression.

Omon Matjon iste'dodli realist ijodkor sifatida o'z ideallarini ifoda etish maqsadida tarixda yashab o'tgan, xalqimiz uchun qadrlil bo'lgan va butun dunyo tan olgan buyuk alloma shaxslarning obraziga murojaat qilgan. Aniq tarixiy dalillarni va tarixiy shaxslar haqidagi afsona va rivoyatlarni o'rgangan, asarlariga singdirib yuborgan. Ijodkor asarlarini kuzatar ekanmiz, buyuk va oddiy insonlarning qalb go'zalliklarini, zamon, umr, xalq, odamlar taqdiri va kelajagi bilan bog'liqligi, vatan oldidagi burchi kabi mavzular shoir ijodining asosiy mazmuni ekanligiga amin bo'ldik.

Omon Matjon uslubini belgilovchi muhim omillardan yana biri – chuqur va purhikmat fikrlardan iborat ichki drammatizmdir. Adabiyotshunos M. Qo'chqorovanning maqolasida keltirilganidek, shoir Vatanimiz tarixi, madaniyati, urf-odatlarini, folklorini, shuningdek o'zga xalqlar tarixini chuqur biladigan, bir so'z bilan aytganda, katta bilim va tafakkur egasidir.[6. 2013, №1]

Ma'lumki, yozuvchining yozgan asari zamirida katta ijtimoiy mazmun, katta ijtimoiy dard yotmasa, unday asarning hech kimga nafi tegmaydi. "To'rabekaxonim", "Najmiddin Kubro", "O'n uchinchi eshik", "Pahlavon Mahmud" kabi asarlar xalqimizning tarixiy hayotiga bag'ishlangan. Tarixiy faktlarga, mashhur olimlarning asarlariga tayanilib, shuningdek, tarixiy shaxslar haqidagi xalq orasida tarqalgan rivoyatlarga asoslanib yozilgan bu ijod namunalarida qadim ajdodlarimizning bosqinchilarga qarshi kurashi, ilm-fanni rivojlantirishga qo'shgan hissasi, insonparvarlik yo'lida olib borgan faoliyatlari aks ettirilgan. Shoirming o'zi asarlarini yozish jarayonlarini shunday izohlaydi: "...biz yoshlikdan yaxshilik, ezgulik, inson zotiga shafqat-muruvvat g'oyalari ruhida tarbiya topganmiz. Bizning bugungi kamolotimiz shu g'oyalarni qanchalik amalga oshira olishimiz bilan belgilanadi." [1. 292] Omon Matjon insonlardagi ezgu fazilatlarining yanada kamol topa borishi, shu yo'l bilan inson g'ururi va qadrininig ulug'lanishi uchun kurashdi. U ijodkor sifatida hayotning, insonlarning, tabiatning turli ezgulik tomonlarini qalamga olishni ma'qul ko'rgan. Uning she'riyatida ham, dostonlarida ham, dramalarida ham vatanparvarlik, ezgulik alohida ahamiyatga ega. Yozuvchidagi haqiqat va adolatga, inson qadri va g'ururiga e'tiqod tuyg'usi asarning umumiy ruhi, sujet xakteri obrazlar faoliyatini badiiy talqin etishda o'ziga xos tamoyil tarzida anglashiladi. Tragediya janrida yozilgan "Najmiddin Kubro" asarida XIII asr Xorazm tarixidagi ijtimoiy-siyosiy holatlar badiiy talqin etilgan bo'lib, mo'g'ul bosqinchilarning Ko'hna Urganchga bostirib kelishi, xonlikdagi ijtimoiy-tarixiy, ma'naviy-axloqiy muammolar badiiy talqin etiladi. Asarda qalamga olingan davr Muhammad Xorazmshoh hukmronlik qilayotgan davr edi. Uning o'g'li Jaloliddin Manguberdining, Xorazm ijtimoiy-adabiy muhitida ulkan mavqega ega bo'lgan mutasavvuf olim, Kubroviya tariqatining asoschisi Najmiddin Kubroning istilochi bosqinchilarga qarshi mardonavor kurashi xalq xotirasida, folklor namunalarida va vatanimiz tarixida oltin harflar bilan yozib qoldirilgan. Tarixdan bilimimiz, Najmiddin Kubro o'zining jonidan kechib bo'lsa ham Vatanimiz himoya qilish va shu yo'lda jon berish